

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

74. Quidam dispensatus à Summo Pontifice in voto Religionis ratione infirmitatis post multos annos conualuit, quæsit, an ad ingressum Religionis sub mortali teneretur? Et jamque quæritur, an ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

cultate, non comprehenditur facultas commutandi vota iurata, nam hæc conceditur in Bulla Gregorij XIII. que incipit: *Decet Romanum Pontificem*, vbi eadem illa facultas à Paulo III. concessa, extenditur etiam ad vota iurata: ergo hæc in illa non comprehendebatur, aliqui frustra per hanc secundam Bullam concessa fuisset.

2. Sed magis mihi placet contraria sententia: idèd asserto, potestatem delegatam ad dispensandum, vel commutandum vota extendi ad dispensationem, & commutationem iuramentorum, quæ soli Deo fiunt. Ita Caietanus 2.2. quæst. 89. articulo 9. paulo post prius. Henriquez lib. 7. de Indulgent. cap. 30. num. 5. Emanuel Sa verb. Iuramentum, num. 32. & verb. votum, vbi de voti irrit. & dispensat. num. 16. Arag. 2.2. quæst. 88. articulo 12. dict. 1. & quæst. 89. articulo 9. vers. Dico quarto. Vivald. Candelab. sacrament. 3. part. cap. 14. num. 8. Sayrus in Claus. Regia. lib. 5. cap. 8. n. 9. vers. Dico. Sorbus in compend. priuileg. Mendio. vers. votum, in suis annot. notab. 5. Suarez tom. 2. de Relig. tract. de voto, lib. 6. cap. 14. num. 6. & seq. vbi latissime hoc probat Sanchez lib. 8. de Matrim. disp. 2. n. 18.

3. Probat hæc opinio, quia ad dispensandum in eis iuramentis, vel illa commutanda, nulla est opus facultate circa ipsa iuramenta directe, sed satis est facultas circa votum in eis virtute inclusum, quo sublati per dispensationem, aut eo commutato, ex consequenti, & quasi per accidens, destruitur, vel commutatur iuramentum, vt pote, quod iniuebatur illi promissioni, tanquam fundamento. At verò priuilegium, seu potestas delegata ad dispensandum in votis, vel ea commutanda extenditur ad omnia vota; ac proinde, etiam ad id, quod verè est tale, virtute inclusum in eis iuramentis; ergo ex consequenti extenditur ad ea iuramenta.

4. Secundo probatur, quia dispositum in vno equiparatorum, tenetur dispositum in altero, tantum si de seruo. Cad. de furt. & docet gloss. cap. si postquam, verb. Confirmatione, de elect. in 6. At, quod ad hæc priuilegia, verè equiparantur huiusmodi iuramenta, & vota, quoniam in eis priuilegiis conceditur facultas remittendi, aut commutandi obligationem ex virtute religionis soli Deo tanquam creditori acquisitam, & solum spectatur, an etiam homini ius comparatum sit vt tenent in iuramentis homini præstitis. At tam voti, quam iuramenti soli Deo præstiti obligatio tantum Deo acquiritur; ergo facultas circa vota extenditur ad iuramenta. Hinc sequitur è contra, quòd si priuilegium esset ad commutanda iuramenta soli Deo facta, vel in eis dispensandi, extenderetur etiam ad vota, quia militat in hoc casu hæc secunda ratio à nobis allata, nempe, quòd hæc iuramenta voto equiparantur, quo ad dispensationem, & commutationem ita. Suarez d. cap. 14. num. 24. & Sanchez vbi supra num. 19. qui addit, hoc esse verum, quamuis iuramentum non habeat inclusam promissionem, sed absque ea soli Deo fiat, quia reputatur tanquam votum, cum soli Deo obligatio ex illo queratur ex virtute religionis. Idem dicit Suarez loc. cit. num. 11.

5. Restat modò respondere ad fundamenta in contrarium superius posita: dico igitur, quòd non viget ratio duplicis vinculi nam vtrumque hominem ligat erga Deum eadem virtute religionis; ac proinde eadem potestas potens est solvere vtrumque debitum eodem religionis iure Deo acquisitum; sicut eadem virtus religionis potens est vtrumque vinculum inducere. Confirmatur; nam hæc potestas debet amplè interpretari: ergo si potest singula vincula circa diueras materias solvere, poterit ea solvere circa eandem materiam.

6. Nec etiam viget Bulla Gregorij XIII. quæ priuilegium Pauli III. Societati Iesv concessum de dispensatione in votis, extendi etiam ad vota iurata, nam idèd Pontifex fecit; vel ad maiorem Declarationem, vt solent Romani Pontifices in aliis materiis id facere, vel ad tollendum omnem omnino scrupulum, qui in alia sententia probabilis esse poterat.

7. Notandum est tamen hæc; aliquos hanc nostram sententiam ampliare, vt ea facultas delegata ad vota, extendatur ad iuramenta adiecta contractui, in quo est turpitudò, & iniustitia in creditore, vt ad iuramentum factum homini soluendi vsuras, aut metù extortù. Ratio eorum est, quia per hæc iuramenta nullum homini illi, cui fiunt, ius acquiritur sed soli Deo ac proinde voti rationem induunt. Ita Barthol. Ledesma. in sum. Decret. tract. de Matrim. dub. 23. post. 3. conclus. & Rodriguez 1. part. sum. in 2. edit. cap. 2. num. 24. & cap. 189. num. 9. & cap. 244. num. 4.

8. Sed contrarium dicendum existimo cum aliis quia licet per illa nullum homini, cui fiunt, ius comparetur: ac cum non fiat intuitu pietatis, nec Deo, nullam voti rationem induunt, sed merè promissionis humanæ, ac proinde nomine votorum non veniunt. Sic tenent Petrus Ledesma de Matrim. q. 47. art. 3. dub. 3. quod mouet circa 3. argum. s. sed adhuc est aduertendum Sanchez lib. 1. de Matrim. disp. 32. n. 17. Suarez tom. 2. de Relig. tract. de iurament. lib. 2. cap. 41. num. 13. & tract. de voto, cap. 14. num. 13.

RESOL. LXXIV.

Quidam dispensati à Summo Pontifice in voto Religionis ratione infirmitatis post multos annos conualuit: querunt, an ad ingressum Religionis sub mortali reuertentur.

Etiamsque queritur, an Sacerdos Beneficiarius dispensatus ab onere recitandi Horas Canonicas ex infirmitate oculorum, si postea conualuerit, reuertatur sub mortali Officium Diuinum recitare, & vel fructus restituere.

Ex quibus inferitur, quod cessante causa finali dispensationis, adhuc valet dispensatio. Ex p. 6. tr. 7. & M. C. 2. Ref. 45.

§. 1. Consultui, vt Religionem ingrederetur. Sed instabat. An aliqua esset probabilis opinio, quæ illum à tali onere liberaret. Et tunc respòdi affirmatiuè ex Doctoribus, quos ego citavi in part. 1. tr. 10. resol. 41. asserentibus quòd cessante causa finalis dispensationis adhuc valet dispensatio. Et ita hæc sententiã nouissimè me citato tenet etiam Auctor saluæ Conscientiæ Bononiæ discussores anno 1638. mensè Maio casu 1. fol. 35. vbi querit an Sacerdos Beneficiarius dispensatus ab onere recitandi horas Canonicas ex infirmitate oculorum, si postea conualuerit, reuertatur sub mortali recitare officium; & respondet negatiuè ex rationibus à me adductis in citata resol. 41. Quia dato, quòd constauerit omnino causa finalis dispensationis, postquam dispensatio fuit executioni demandata adhuc tamen valet dispensatio: ita vt qui à principio obtinuit dispensationem cum causa rationabili & sufficienti, etsi postea decursu temporis cessauerit totaliter illa causa (vt accidit in casu proposito) non peccet vtens tali dispensatione sic obtenta, cum per eam absolute concessam verè fuerit simpliciter relaxata lex illa, eiusque obligatio consequenter omnino extracta: vnde per cessationem illius causæ, ob quam fuerat concessa dispensatio, non potest reuiuiscere obligatio prædicta, cessante namque causa finali, non cessat idèd effectus consummatus, & perfectus, (secus quando nondum consummatus est) vt multis probat Tiraquellus tract. cessante causa, limit. 12. Menochius de presumptionib. lib. 4. præsumpt.

Sup. hoc in Res. præterita §. Aliis, prope finem, à verb. Cogitur tamen & magis late in tom. 4. tr. 3. Ref. 84. & in aliis eius primæ autor.

Quæ licet infra Ref. 146. & late in alia Res. eius not. Et sup. distic. à lin. 9. huius textus, & vers. an Sacerdos infra in tr. 6. Ref. 39. 5. vlt. & lege etiam doctrinam Res. hic supra citatæ.

PLANÆ
OHNNIA
TO. III. IV. V
E. III

